

Nr 371.

Av herr Hansson i Skediga, om viss ändring av gällande grunder för statsbidrag till byggande av enskilda vägar m. m.

Det kan förefalla naturligt, att körbar väg skall finnas till alla svenska hem och gårdar. Men ändå är detta långtifrån fallet. För de avlägset boende och de avsides liggande gårdarna är vägfrågan alltjämt brännande aktuell. Det är främst mindre jordbruk i skogsbygderna och skogsarbetar-
torp, som ännu sakna utfartsvägar. Följden har blivit en omfattande avflyttning till bättre lottade bygder och till tätorterna. Ödehemman och ödetorp, vilka i sanning förskräcka, ha kvarlämnats som spår. Den brist på skogsarbetare, som varit och är så kännbar under dessa bränslebristens år, har i icke ringa utsträckning berott på den starka avfolkningen av våra skogsbygder.

Denna avfolkning kommer i framtiden att få än allvarligare följder, i det att den måhända omöjliggör en rationell skogsvård. I varje fall kommer bristen på arbetskraft att utgöra ett svårt hinder, när ett intensivt skogsbruk skall genomföras. Allt pekar hän mot att skogen och skogsprodukterna komma att i framtiden få ännu större betydelse för samhället än de redan ha. Omtanke om framtiden borde sålunda leda till åtgärder, som hejdade en fortsatt avfolkning av våra skogsbygder. Härtill kräves överhuvud bättre levnadsvillkor, inte endast vägar utan också elektriskt ljus, telefon och ordnad postgång. Det gäller att höja skogsbygdernas ekonomiska och sociala standard.

Det är fullkomligt klart, att utan vägar finnas inga möjligheter att hålla en nödvändig befolkning kvar i våra skogsbygder. Genom frikostiga bidrag till utfartsvägar i de avsides liggande bygderna kunna statsmakterna motverka en fortsatt avflyttning. Därigenom befrämjar man även utbyggnaden av vägnätet i våra skogar, vilket framstår som önskvärt för framforsling av timmer och ved. Man får nämligen tänka sig att vägtransporterna komma att få en ökad betydelse genom biltrafikens utveckling. Byggandet av enskilda vägar kan sålunda aldrig komma att bli en felinvestering, eftersom alla vägar som byggas i skogarna komma att användas. Några risker att staten »kastar bort» pengar genom att bevilja bidrag till utfartsvägar för avlägsna enstaka gårdar finnas icke.

Statsbidrag kunna utgå såväl till byggande av enskilda vägar (byggnadsbidrag) som till underhåll och vinterväghållning å enskilda vägar (under-

hållsbidrag). Enligt gällande bestämmelser i kungl. kungörelsen nr 800/1943 angående statsbidrag till enskild väghållning utgår byggnadsbidrag med högst 50 procent av de beräknade anläggningskostnaderna. Som villkor för erhållande av byggnadsbidrag måste anläggningen anses vara för väghållarna synnerligen betungande. Detta stadgande har medfört, att enstaka gårdar icke kunna erhålla bidrag till byggande av utfartsvägar. Bestämmelserna ha nämligen tolkats så, att byggnadsbidrag endast kan beviljas för utfartsväg, som begagnas av en hel by eller flera gårdar. Det råder knappast något tvivel om att behovet av bidrag till byggande av enskilda vägar måhända är störst beträffande de avsides ensamt liggande gårdarna och lägenheterna. En utvidgning av gällande bestämmelser om byggnadsbidrag till enskilda vägar framstår som synnerligen motiverad.

Statsbidraget till underhåll av enskilda vägar höjdes vid förra årets riksdag till 60 procent av de beräknade kostnaderna. I undantagsfall, där väghållningen är i särskilt hög grad betungande, kan det årliga underhållsbidraget utgå med 70 procent av kostnaderna. Då det framtida underhållet underlättas om vägarna äro väl byggda, förefaller en höjning också av byggnadsbidraget vara motiverad. Byggnadsbidraget bör sålunda utgå med 60 procent och i speciella fall med 70 procent av de beräknade byggnads-kostnaderna.

I detta sammanhang bör nämnas att statsbidrag till skilda former av enskild väghållning kan utgå även från två andra anslag. Sålunda kan bidrag erhållas för byggande av odlingsvägar i Norrland och Dalarna liksom till väg- och flottledsbyggnader å enskilda skogar. Vad beträffar det första slaget av bidrag har det kommit till ganska ringa användning, under det att det andra utnyttjats bättre. Trots förekomsten av dessa båda anslag, måste den alldeles övervägande delen av utfartsvägarna beräknas falla under de bestämmelser som gälla för det ovan nämnda bidraget till enskild väghållning. Vill man åstadkomma utfartsvägar, måste man bevilja frikostiga anslag till byggande av enskilda vägar. De båda andra bidragsformerna få säkerligen liksom hittills endast ringa betydelse för de avlägsna gårdarna.

Under punkt 24 i sjätte huvudtiteln av årets statsverksproposition har departementschefen föreslagit att endast 1,5 miljoner kronor skulle anvisas till byggande av enskilda vägar. Från länsstyrelserna inhämtade uppgifter visa emellertid att behovet av statsmedel icke på långt när kommer att täckas av detta anslag. I juli 1944 uppgingo ansökningarna om bidrag till sammanlagt 850 företag med en väglängd av 147 mil och en beräknad byggnadskostnad av 13,7 miljoner kronor. Det förtjänar framhållas, att en stor del av dessa ansökningar inlämnats redan år 1939 eller tidigare. Om man räknar med att statsbidragen utgå med 50 procent, skulle det verkliga medelsbehovet kunna uppskattas till 6,9 miljoner kronor. Med hänsyn till de synnerligen angelägna vägarbeten, det här är fråga om, bör

enligt motionärernas mening anslaget till byggande av enskilda vägar uppgå till detta belopp. Den av departementschefen äskade summan skulle sålunda komma att höjas med 5,4 miljoner kronor. Även med anledning av den utvidgning av rätten att erhålla byggnadsbidrag till enskilda vägar, som i denna motion föreslagits, framstår en höjning av ifrågavarande anslag som ofrånkomlig.

Med stöd av vad som ovan anförts får undertecknad hemställa,

att riksdagen ville besluta sådan ändring av gällande bestämmelser angående statsbidrag till byggande av enskilda vägar, att byggnadsbidrag må utgå med 60 procent, i särskilda fall med 70 procent av de beräknade kostnaderna, och att byggnadsbidrag skall kunna utgå även när fråga är om väg till enstaka gårdar, samt

att riksdagen måtte anvisa ett reservationsanslag av 6 860 000 kronor till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1945/46.

Stockholm den 23 januari 1945.

K. E. Hansson,
Skediga.
